

ศูนย์ควบคุม : มาตรการทางเลือกในกระบวนการยุติธรรม

นายบุญฤทธิ ตั้งสุนาวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0275-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20187804

2 B เม.ย. 2547

DETENTION CENTER : ALTERNATIVE MEASURE IN CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION

Mr. Boonyarit Tangsunawan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0275-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศูนย์ควบคุม : มาตรการทางเลือกในกระบวนการยุติธรรม

โดย

นายบุญยฤทธิ ตั้งสุนาวรรณ

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรรวดี อังค์สุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

..... กรรมการ

(อาจารย์นันทิ จิตสว่าง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดสงวน สุธีศร)

บุญยฤทธิ ตั้งสุนาวรรณ : ศูนย์ควบคุม : มาตรการทางเลือกในกระบวนการยุติธรรม
(DETENTION CENTER : ALTERNATIVE MEASURE IN CRIMINAL JUSTICE
ADMINISTRATION) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญภาส, 175 หน้า.
ISBN 974-17-0275-2.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงข้อจำกัดของมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยปัจจุบันที่ประสบปัญหาภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำขั้นรุนแรง อันมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดมาตรการทางเลือกที่เหมาะสมแทนการคุมขังในเรือนจำ สำหรับใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดบางประเภทที่แม้จะยังไม่สมควรถูกคุมขังในเรือนจำเพราะส่งผลเสียและผลกระทบร้ายแรงโดยไม่จำเป็นหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นการปลอดภัยกับสังคมเช่นกันหากจะใช้เพียงมาตรการคุมประพฤติปกติในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดระหว่างอยู่ในชุมชน

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่านอกจากการใช้มาตรการคุมประพฤติปกติและการใช้เรือนจำในการคุมขังผู้กระทำผิดแล้ว ยังมีการใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในลักษณะที่มีความคาบเกี่ยวระหว่างมาตรการคุมประพฤติปกติและการลงโทษจำคุกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วย โดยมีมาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุมเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการประเภทดังกล่าว มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุมจัดเป็นรูปแบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนที่มีการควบคุมแบบกึ่งควบคุมและมีระดับความเข้มงวดในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดรองลงมาจากมาตรการคุมขังในเรือนจำ ผู้ที่ถูกส่งเข้ารับการควบคุมในศูนย์ควบคุมสามารถออกไปเรียนหนังสือ ทำงาน หรือใช้ชีวิตประจำวันในสังคมได้ตามปกติ แต่ต้องกลับเข้าศูนย์ควบคุมภายในเวลาที่กำหนด พร้อมกับรับมาตรการแก้ไขฟื้นฟูภายในศูนย์ควบคุมตามความจำเป็นของผู้กระทำผิดแต่ละคน อันเป็นสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคมได้ดียิ่งกว่ามาตรการคุมประพฤติปกติและไม่ส่งผลกระทบต่อผู้กระทำผิดและสังคมโดยไม่จำเป็น เช่นเดียวกับการลงโทษจำคุกอีกด้วย

การนำมาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุมมาบังคับใช้จึงสามารถช่วยแก้ปัญหาการขาดมาตรการทางเลือกสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้กระทำผิดบางประเภทที่ไม่เหมาะสมทั้งกับการคุมขังในเรือนจำและการคุมประพฤติปกติในขั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรมไทยและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมที่จะสามารถปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทุกประเภทอย่างเหมาะสมได้ โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ใช้ศูนย์ควบคุมเป็นสถานพินิจแบบกึ่งควบคุมสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน และใช้ศูนย์ควบคุมเป็นสถานที่สำหรับดำเนินการควบคุมแบบกึ่งควบคุมกับผู้ถูกคุมประพฤติบางประเภทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (4), ผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับ, ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางประเภทที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดี และผู้กระทำผิดบางประเภทที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกระยะสั้น ทั้งนี้ตามแนวทางด้านกฎหมายที่ได้เสนอไว้แล้ว

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....

ปีการศึกษา.....2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4186099634 : MAJOR LAWS

KEY WORD : DETENTION CENTER / INTERMEDIATE SANCTION / IMPRISONMENT

BOONYARIT TANGSUNAWAN: DETENTION CENTER: ALTERNATIVE MEASURE
IN CRIMINAL JUSTICE ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.
VIRAPHONG BOONYOBHAS, 175 pp. ISBN 974-17-0275-2.

This thesis concerning on the limitation of sanction which can be able to apply to the wrong doing person in criminal justice administration in Thailand during this period of time which facing inadequate jail problem. One of the main problems deprived from the lack of appropriated alternative measure to substitute the imprisonment. Some misdemeanors should not be jailed because it would likely affect many unnecessary results; on the other hand, it would also impairment to sociality to barely manipulate normal detention with the intention of controlling the misdemeanors during they're living in the community.

In the opinion of the researcher, they discovered that not only "probation" and "imprisonment sanction" which can be operated to wrongdoer but also "intermediate sanction" by arranging the detention approach as one important means of the scheme. The detention sanction by using detention center as the nerve center called "Semi- custodial" is the method to behave toward the wrongdoer in public place. The restriction of this sanction is less than the imprisonment and also allows misdemeanors to remain their routines such as studying, working and continuing their life in humanity as the habitual persons. Nevertheless, they must come back to the detention center within fixed specific moment in time to obtain the indispensable treatment, which needed for each individual person. Avoiding the ordinary problems occurred by the imprisonment, this sanction might create the better consequence than normal detention sanction for our society and, with no risk, harmless to the community or misdemeanors themselves.

Accurately applying this detention center controlling sanction shall elucidate the lack of appropriate alternative measure for defendant or misdemeanor who usually punish by indecent Thai imprisonment system or Thai detention course of action. These method, nonetheless, enhance the justice capability to the appropriate punishment. Researcher suggested that the semi-custodial controlled by the core detention center should apply to the minority. Researcher also recommended to apply, via detention center as the process place to process the semi-custodial, to the wrongdoers who probate with Penal code of Thailand section 56 (4), to the person whom retained confinement instead of fine fees, to replace bail during criminal procedure, and to the defendant with short term imprisonment, by the legal procedure which precedent mentioned.

Field of studyLaws.....Student's signature.....*Boonyarit Tangsunawan*.....

Academic year.....2001.....Advisor's signature.....*V. Boonyobhas*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของท่านรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขเนื้อหาในวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ทั้งที่ท่านอาจารย์มีภาระด้านการสอนและงานวิจัยอื่นๆอีกมาก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ เลขานุการศาลฎีกา ท่านอาจารย์นันทิ จิตสว่าง รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ฝ่ายวิชาการ และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดสงวน สุทธิศรี ที่นอกจากกรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว ยังได้ให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็นต่างๆ อันมีคุณค่าจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ความกระจ่างแก่ผู้วิจัยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนได้อย่างดียิ่งอีกด้วย

ในท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้การสนับสนุนในทุกด้านพร้อมทั้งเป็นกำลังใจให้ตลอดมา และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือและเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านด้วยความจริงใจ

บุญยฤทธิ ตั้งสุนาวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
บทที่ 2 การลงโทษทางอาญาและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ.....	8
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา.....	8
2.1.1 ความหมายของโทษทางอาญา.....	8
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษ.....	9
2.1.2.1 การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน.....	9
2.1.2.2 การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง.....	11
2.1.2.3 การลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดอีก.....	12
2.1.2.4 การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้เป็นคนดี.....	13
2.1.3 วิวัฒนาการและรูปแบบของการลงโทษ.....	16
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษจำคุก.....	19
2.2.1 ความหมายและลักษณะของโทษจำคุก.....	19
2.2.2 วิเคราะห์การลงโทษจำคุกกับวัตถุประสงค์การลงโทษ.....	21
2.2.3 ผลกระทบจากการลงโทษจำคุก.....	22
2.2.3.1 ผลกระทบต่อตัวผู้กระทำผิด.....	22
2.2.3.2 ผลกระทบต่อสังคม.....	25

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.2.4 ความเหมาะสมของการบังคับใช้โทษจำคุก.....	27
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำ.....	30
2.3.1 ความหมายของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำ.....	31
2.3.2 วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำ.....	33
2.3.3 ขั้นตอนของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำ.....	34
2.3.4 รูปแบบของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำ.....	37
2.3.4.1 การคุมประพฤติ (Probation).....	38
2.3.4.2 มาตรการระดับกลางในการลงโทษผู้กระทำผิด (Intermediate Sanction).....	40
2.3.5 การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำในประเทศไทย.....	49
2.3.5.1 การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำตาม ประมวลกฎหมายอาญา.....	49
2.3.5.2 การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์.....	51
2.3.5.3 การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำตาม กฎหมายอื่นๆ.....	51
บทที่ 3 มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม.....	53
3.1 ความหมายของมาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม.....	53
3.2 พัฒนาการของมาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม.....	57
3.3 รูปแบบการใช้ศูนย์ควบคุมในขั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรม.....	61
3.3.1 การใช้ศูนย์ควบคุมสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก.....	65
3.3.1.1 การใช้ศูนย์ควบคุมเพื่อเลี้ยงโทษจำคุกสำหรับ ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก.....	66
3.3.1.2 การใช้ศูนย์ควบคุมเพื่อเป็นศูนย์พักอาศัยระยะสั้น สำหรับเด็ก.....	66
3.3.1.3 การใช้ศูนย์ควบคุมในลักษณะบ้านกึ่งวิถีออกสำหรับเด็ก.....	67
3.3.2 การใช้ศูนย์ควบคุมกับผู้กระทำผิดในขั้นตอนก่อน การพิจารณาคดีในศาล.....	67

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3.3.3 การใช้ศูนย์ควบคุมเพื่อปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ระหว่างการพิจารณาคดี.....	69
3.3.4 การใช้ศูนย์ควบคุมเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของ ผู้กระทำผิดก่อนการตัดสินคดี.....	72
3.3.5 การใช้ศูนย์ควบคุมสำหรับผู้กระทำผิดที่ถูกศาลสั่งคุมประพฤติ.....	73
3.3.5.1 การใช้ศูนย์ควบคุมเป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติ.....	74
3.3.5.2 การใช้ศูนย์ควบคุมเป็นเงื่อนไขใหม่แทนการจำคุกสำหรับ ผู้ถูกคุมประพฤติที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติ.....	74
3.3.6 การใช้ศูนย์ควบคุมสำหรับบำบัดผู้กระทำผิดที่มีปัญหา ติดยาเสพติดหรืออาการทางจิต.....	75
3.3.7 การใช้ศูนย์ควบคุมสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษ.....	76
3.4 หลักเกณฑ์และกระบวนการทางกฎหมายของมาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม....	77
3.4.1 หลักเกณฑ์และรูปแบบพื้นฐานของมาตรการควบคุม ผู้กระทำผิดโดยใช้ศูนย์ควบคุม.....	78
3.4.2 หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของมาตรการควบคุม โดยใช้ศูนย์ควบคุมของประเทศอังกฤษ.....	80
3.4.3 หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของมาตรการควบคุม โดยใช้ศูนย์ควบคุมของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	82
3.4.3.1 รัฐเคนตักกี.....	83
3.4.3.2 รัฐโอไฮโอ.....	94
บทที่ 4 การบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุมในประเทศไทย.....	111
4.1 การบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุมกับผู้กระทำผิด ที่เป็นเด็กและเยาวชนในประเทศไทย.....	111
4.1.1 ความเหมาะสมและแนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุม โดยใช้ศูนย์ควบคุมกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	111
4.1.2 แนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อบังคับใช้มาตรการควบคุม โดยใช้ศูนย์ควบคุมกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน.....	118

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.2 การบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุมกับ
 ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในประเทศไทย.....122

4.2.1 ความเหมาะสมของการบังคับใช้มาตรการควบคุม
 โดยใช้ศูนย์ควบคุมกับผู้กระทำผิดในประเทศไทย.....122

4.2.2 แนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม
 กับผู้กระทำผิดในประเทศไทย.....130

4.2.2.1 แนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม
 เป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติผู้กระทำผิดตามประมวล
 กฎหมายอาญามาตรา 56.....130

4.2.2.2 แนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม
 กับผู้กระทำผิดที่ต้องโทษกักขัง.....135

4.2.2.3 แนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม
 กับผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อทดแทนการปล่อยชั่วคราว
 ระหว่างการพิจารณาคดี.....138

4.2.2.4 แนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม
 กับผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกระยะสั้น.....142

4.2.2.5 แนวทางการบังคับใช้มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม
 เป็นเงื่อนไขประกอบในการบังคับใช้มาตรการปฏิบัติต่อ
 ผู้กระทำผิดในขั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรม
 ในอนาคต.....145

4.2.3 การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้
 มาตรการควบคุมโดยใช้ศูนย์ควบคุม.....147

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....158

รายการอ้างอิง.....170

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....175